

ภาษามลายูในวรรณคดีไทย

✿ ขุนศิลปกิจพิพัฒน์

- บุหงาดันหยง - bunga tanyong (บุหงา ตัน-
หยง) = ดอกพิกุล
- บุหงาเปกกัน - bunga pekan (บุหงา เป้อะกัน)
□ ดอกมะลิ
- ปานัน - pandan (ปานัน) = ลำเจียก;
pandan wangi (ปานัน วัง)
= เทยหอม
- บุหงารำไป - bunga rampai (บุหงา รัมไป)
= ดอกไม้ต่างชนิด กละกัน
และปนกับของอื่น แล้วห่อด้วย
ผ้าหรือบรรจุลงผ้าเล็กๆ มักตั้ง
ไว้บนที่นอน
- ซาโปะ - sabok (ซาโปะ) = ผ้าคาด
เหนือสะเอวสำหรับผู้ชาย เป็น
ผ้าแพรอย่างดี พับตามยาว
แล้วคาด ชาย ๒ ข้างมักทำ
เป็นลวด
- อุบะ - umbai (อุบไป) เสียงดินบ่ตภา
นี้ เป็น อุบา แล้วเพี้ยนเป็น
อุบะ = ดอกไม้ที่ห้อยอย่างพู่

หรือของอื่นที่เป็นพู่ห้อยลง
(ระเด่น) กะหรัตตะปาตี - kerta pati (เกอร์ตา
ปาตี) ชื่อบุคคล มีนัยว่า "ผู้
ยิ่งใหญ่ ในการยังกิจการให้สัม
ฤทธิ์" ชื่อนี้เป็นชื่อของระเด่น
อิเหนา ในพากย์ชวา และ
มลายู คำว่า "ระเด่น อิเหนา"
เป็นชื่อตำแหน่ง ไม่ใช่ชื่อตัว
กลายเป็นว่า พระเอกในพากย์
ไทยไม่มีชื่อตัว พากย์ชวา
มลายูมีชื่อเต็มว่า
- Raden Inu Kerta pati Jaran
Kala putera ing Kuripan
(ราเต็น อินู เกอระตา ปาตี
ยารัน กาลา ปุตรา อิง กูริบัน)
อุณากรรมกรรมนิเวียหยา - Undakan Kamaan
Wigaya (อนากัน กามาอัน
วียายะ) = "อนากัน ผู้ชนะ
เลิศในความรัก" คือมีรูปปร่าง
หน้าตาสวยเลิศ เป็นที่รักใคร่

ของใคร ๆ

ระเด่นสังคามาระตา— Raden Sangkama Rata
(ระเด่น ชังคามา ราทา) ชัง-
คามา = สงคราม, รบ: ราทา
= รถรบ (รถธรรมดา เรียกว่า
เก้อะเรตา = Kereta) = “เจ้า
ชายผู้ทำการรบด้วยรถรบ”

ระเด่นดาหยน — Raden Dajon (ราเด่น ดาหยน)
dajon มาจาก daju + an —
duju = ประทับใจ, ตีตใจ
daju + an เสียงกลืนกันเป็น
dajon = “เจ้าชายผู้เป็นที่ประ
ทับใจของใคร ๆ” คือมีรูปร่าง
หน้าตากริยาวางงามสุภาพ
เรียบร้อย

ระเด่นสุหรานากง— Raden Sura Nagong (ราเด่น
สุรา นากง) — สุรา = นักรบ,
nagong — ยิ่งใหญ่, ใหญ่:
(ความจริง agong กับ nagong
เป็นคำเดียวกัน จะใช้ agong
ตามหลังคำที่ลงท้ายเป็นสระไม่
ได้ จึงต้องใช้ nagong ตาม
หลังคำนั้น = “เจ้าชายผู้เป็น
นักรบที่ยิ่งใหญ่”

ระเด่นบุษบาหนั่งหรัต— Raden Puspa ning Rat

(ราเด่น ปุษปา หนั่งหรัต - หนั่ง
= แห่ง, รัต = แวันแคว้น,
ประเทศ, โลก = “เจ้าหญิง
บุษบาแห่งโลก หรือ ประเทศ
หรือแคว้น” — นางเอกใน
เรื่อง อิเหนา พากย์ชวามลายู

แทบทุกสำนวนชื่อว่า chendera
Kirana (เงินเค้อะรา กิรานา)
— เงินเค้อะรา = ดวงจันทร์
กิรานา = แสง — เงินเค้อะ-
รา กิรานา = “จันทร์รัศมี
หรือโสมรัศมี หรือ แสงแซ
หรือ แสงจันทร์ หรือแสงโสม”

— เคยพบ อิเหนา พากย์ชวามลายู
สำนวนเดียว ชื่อ เกน คัมโบะ-
ฮัน ซึ่ง นางเอกชื่อ Puspa
Kenchana (บุษปา เก็นจนา)
= “บุษบา กาณจนา”

ระเด่นจินตะหรวาตี— Raden chendera Wati
(ราเด่น เงินเค้อะรา วาตี)
— เงินเค้อะรา = ดวงจันทร์
วาตี = สวรรค์ = “เจ้าหญิง
ดวงจันทร์แห่งสวรรค์”

สุภาหฺรา - sukara (ซุการา) - (คำชวา
โบราณ) = หมูป่า มีนัยว่า
องอาจแกล้วกล้า, รมไม่ดอย

“เมื่อนั้น มีสาระบันหฺยี่ สุภาหฺรา
จึงทอประตุพลันมีทันซ้า เราเป็นข้าทหารชาญชัย”

เหมาะตีกาหฺรา - meti kara (เมือะตี การา)
- เมือะตี = เข้มแข็ง, มั่นคง;
กาหฺรา = แขน; รวมแปลว่า
“แขนอันเข้มแข็ง” หรือ “แขน
อันมั่นคง” เช่น

“เมื่อนั้น บันหฺยี่ เหมาะตีกาหฺรา
กรันเสร้างซึ่งทรงสารา แล้วยืนให้ทุกาทันโต”

หฺรตีกาหฺรา - rat karar (รัต การาร์) - รัต
- เมือง, แคว้น, ประเทศ
โลก, พิกพ; การาร์ = ยั่งยืน
ซ้ากปซ้ากัลป์, นිරันคร;
เช่นว่า

พระเป็นจอมจุลจักรในกาหลัง

เองหยิ่งหนึ่งหฺรตีกาหฺรา

ฤทธิรงค์องอาจลือชา

ตั้งพระยาสิงหฺราชอาของค์

เอง - ing = ผู้ซึ่ง; หยิ่ง - yang = เทพเจ้า;

หนึ่ง - ning = แห่งหฺรตีกา - rat = พิกพ, ภพ;

กาหฺรา - karar = นිරันคร เองหยิ่งหนึ่งหฺรตีกา

กาหฺรา = “ผู้เป็นเทพเจ้าแห่งนिरันครภพ”

กลอนบางตอนที่ มีคำชวามลายูสอด
แทรกอยู่มาก

(1) ซ้ออิเหนาบทกริช ซึ่งปะดาระกาหลาประทาน

ชื่อหยิ่งหยิ่งหนึ่งหฺรตีกาหฺรา

อุคากันสาหฺรีปาดี้

อิเหนาเองหยิ่งดาหฺลา

เหมาะตาริยะกัต คังสุรศรี

ดาหฺยังอริราชไพรี

เองกะนะกะหฺรูกุเรบัน ฯ

ก่อนอื่นขอพิจารณาคำว่า ดาหฺยัง ในวรรณคดี
แรกของบรรพที่ 4 ก่อน ดาหฺยัง แปลว่า นาง
ก้านัล, นางข้าหลวง หรือ สาวใช้ วรรณคดีจะ
มีความว่า “นางก้านัลเป็นศัตรูที่ร้ายกาจ” ซึ่ง
ไม่ได้มีความ แสดงว่าคำว่า ดาหฺยัง นั้นผิด ที่ถูก
ควรเป็นคำอื่น ในเรื่องอิเหนาพากย์มีลายูมีวลีว่า
“jayang seteru” (ยายัง เซ้อะเต้อะรู) ยายัง =
ชนะเหนือ, ชนะ เซ้อะเต้อะรู = ศัตรู, ข้าศึก;
“อริราชไพรี” นั่นคือคำแปลของคำ “เซ้อะ-
เต้อะรู” แสดงว่าผู้รณาท่านทราบถึงวลีว่า
“ยายัง เซ้อะเต้อะรู” มีความหมายว่าอะไร ท่าน
มุ่งจะใช้วลีนั้น แปลเป็นพากย์ไทยเสียคำหนึ่ง คือ

“เซอะเค้อะรุ” = อธิราชไพรี ส่วนคำหน้า คือ “ยายัง” ท่านประสงค์ให้คงเป็นคำชวาอยู่ ความผิดพลาดคงเกิดจากการคัดลอกต่อ ๆ กันมา **ยายัง** กลายเป็น **ต้ายัง** เมื่อเปลี่ยนให้มีพยางค์เสียงสูงก็ เป็น **ยาหยัง** กลายเป็น **ตาหยัง** jayang sitiru เป็นภาษาชวา แปลตามคำว่า “**บะเนอัสตฺร**” แปลตามนัยว่า “**เป็นที่ครันครามของข้าศึกศัตรู**” ตีความว่า “**มีฝีมือเยี่ยมยอดในการสู้รบตัวต่อตัว**” เป็นวลีใช้แสดงคุณลักษณะของนักรบยุค บันหือ ผยของศึกเช่นว่า “**บันหือ ยาหยัง เซอะเค้อะรุ**” จะได้พิจารณาคำอื่นต่อไปตามลำดับ

หยัง หยัง - (yang - yang) = เทพเจ้าของ
ปวงเทพ (เทียบอังกฤษ God
of Gods) หรือ อัครเทพ

หนิง - (ning) = แห่ง, ของ

หรั๊ด - (rat) = แคว้น, ประเทศ,
โลก, พิภพ

อินดรา - (indera) = พระอินทร

อูดากัน - (uda kan จาก uda + kan
- เป็นคำกริยา) = uda ชวา
ว่า ฟี่ มลายูว่า หน้อง uda kan
= เป็นฟี่, ขอให้เป็นฟี่, เป็น
เชษฐา, เป็นเชษฐบุรุษ

สาหร - (seai) = เกียรติ, ทรงเกียรติ
มีเกียรติ

ปาดิ - (pati) = ผู้ยิ่งใหญ่, ผู้ใหญ่;
ไทยใช้ บดี

อิเหนา - (inu) = ผู้เยาว์ ในที่นี้หมาย
ถึง ยุพราช, มงกุฎราชกุมาร,
ยุวชกัตติยราช

เอง - (ing) = แห่ง, ของ

หยัง - (yang) = เทพเจ้า, พระผู้-
เป็นเจ้า, พระเจ้า

ตาหลา - (ta'ala) (คำอาหรับ) = สูง
สุด, สูงส่ง (ออกเสียงว่า
ตะอาลา)

เหมาะตารี - (metari) = ดวงตะวัน, พระ
อาทิตย์ (ออกเสียงว่า เม้อะ-
ตารี)

ยะกัต - (jagad หรือ jagat) = โลก,
พิภพ

เหมาะตารียะกัต - (metari jagat) = เป็นพระ
อาทิตย์ประจำ(อยู่ใน)โลก “มี-
นัยว่า ให้มีฤทธาเดชาภาพตั้ง
สุริยเทพ”

ดาหยังอธิราชไพรี - (jayang seteru) = เป็นที่
หวาด หวั่น ครันคราม ขามกลัว
แก่ข้าศึกศัตรู

เอง - (ing) = ผู้ซึ่ง, ผู้ที่, ผู้

กะ - (Ka-) (บรรพบท) มีนัยว่า
มาถึง, มาสู่ หรือ ไปถึง, ไปสู่

นกะหฺร - (negeri) = เมือง, นคร, รัฐ
แคว้น (ออกเสียงว่า เนอะ-
เกือรี)

กูเรปัน - (Kuripan) เป็นชื่อนคร มีนัยว่า
“ความรื่นรมย์”

สรุปเป็นคำแปลข้อความตอนนั้นได้ว่า

“ขอให้มื่อ (เสียง เสมือน) อัครเทพแห่งอินทร
พิภพ เป็นเชษฐบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ด้วยเกียรติ เป็น
ยุวชัตติยราชแห่งเทพเจ้าผู้สูงส่ง, ให้มีฤทธาเตชา
นุภาพคังสุริยเทพ เป็นที่หวงคหวนครันคร้ามขาม
เกรงแก่ข้าศึกศัตรู ผู้ซึ่ง (จะ) มาสู่นครแห่งความ
รื่นรมย์ (คือกรุงกูเรปัน)”

หมายเหตุ หากจะมีการพิมพ์หนังสือบท
ละครเรื่องอิเหนาขึ้นใหม่ ควรแก้ “คาหยัง
อริราชไพร่” เป็น “ยาหยังอริราชไพร่” คงไม่
เป็นการบังอาจและละลابلลวง เพราะผู้คัดลอก
ต่อ ๆ มาทำผิดไว้ ไม่ใช่ท่านผู้รจนาเดิมทำไว้
การแก้ก็ไม่ทำให้กลอนเสียไป แต่กลับได้ความดี
ขึ้นและตรงตามคำในฉบับพากย์ชาวและมลายู

(๒) ระเด่นอิเหนาแปลงเป็นบัน्हีย

ทรงนามมิสาทรงปะรังตี
บัน्हียก็คมาทรงฤทธิธณ
ระเด่นคาหยนพระวงศา
ผลัดชื่อกุกาเราะมาหงน

พวกพิเลียงเสนาสามนต์
ต่างคนหาหรือให้ชื้อกัน
ตำมะหงงชื้อ (กุกา) สุหรันคากา
ปุนตาชื้อ (กุกา) ทาเราะมาหงน
ยะรุเตะพิเลียงพระทรงธรรม
ชื้อมาหงนเอ็งหูกุกา
อันกะระตาหลาพิเลียงน
ชื้อกุกาสำหรับกันตะหฺรา
ประสันตาชื้อกุกาเราะมายา
เสนาเปลี่ยนชื้อทุกคนไป ๆ

หมายเหตุ คำว่า (กุกา) ในวงเล็บที่ใส่
ไว้นี้ เพื่อแสดงว่าที่ตรงนั้น ต้องมีคำว่า กุกา
อยู่ แต่ในคำกลอนจะใส่ลงไปไม่ได้ เพราะจำนวน
พยางค์และสัมผัสบังคับอยู่ จึงละเอาไว้ แต่เป็น
ที่เข้าใจกันว่า ชื้อที่แปลงนั้นมีคำ กุกา นำหน้า
ทุกคน นอกจากระเด่นอิเหนาผู้เดียวใช้คำ มิสา
นำหน้าชื้อ

มิสาทรง

จากคำ มิสาระ คำเดิมทางชาว
มลายูว่า มิสา พยางค์ ระนั้น
ทางไทยเราเติมเข้าไปเองคำว่า
มิสาระนี้ ไม่มีความหมายทาง
ชวามลายู เป็นอันยอมรับว่า
มิสาระ กับ มิสา นั้นเป็นคำ
เดียวกัน ความหมายเดียวกัน
ในคำ มิสาทรง เกิดจากเติม
อ้ง เข้ากับ พยางค์ ระกลาย

	เป็นริง หรือ หริงชั้น ทางชาว มลายูใช้เติม อัน ไม่ใช่ อัง แต่ คำ มีสาหรง หรือ มีสาหรัน นี้ไม่มีความหมายอะไร เพิ่มขึ้น คงมีความหมายเท่ากับ มีสาระ หรือ มีสา เติมอั้ง เข้าเพื่อหา สัมผัสเท่านั้น				
ปะรังติ	- berangti (เบ้อะรังติ) เปลี่ยน บ เป็น ป แปลว่า คลั่งรัก หลงรัก				
บันหยี่	- panji (บันหยี่) คือ นายห้อง โจรผู้ร้ายซึ่งมีฝีมือในการรบ				
กัสมาทรง	- keasmaran (เก้อะอัสมารา- อัน) - เปลี่ยน อัน เป็น อัง เพื่อเข้าหาสัมผัส แปลว่าความ รัก, การเป็นที่รัก คำ keasmaran มาจาก ke + atmara + an คำ asmara คือ กามเทพ หรือใช้ใน ความว่า เป็นที่รัก เป็นที่นิยมรักใคร่ก็ได้				
กุดา	- kuda (กุดา) = ม้า ใช้เป็น บรรดาศักดิ์, ใช้เป็นคำยกย่อง นำหน้าชื่อ				
ระมาหงน	- remangan (เร้อะมางัน) = ขนชั้นชั้น, ขนลุก - เปลี่ยน พยางค์ - ังน เป็น - งน หรือ				
					- หงน เพื่อเข้าสัมผัส เทียบ ไพรสันท์ เป็น ไพรสนต์
		สุหรัน			- suran (ซุรัน) จาก sura + an - suraan: ซุรา = นักรบ; ซุรัน = ชื่อเป็นนักรบ
		ดากา			- daka (ดากา) = กล้าหาญ
		ดาระมาหงัน			- terbangang (เต้อะระบ่างัน) = บิน, บินได้ (เปลี่ยนพยัญ- ชนะ บ เป็น ม)
		มาหงัน			- mangar (มางาร์) = แน่น, ซึ่งแน่นแข็ง (ถือว่าพยัญชนะ ร ซึ่งตัวตามเป็นตัวสกต กลาย เป็นเสียงแม่กน)
		เอ็ง			- ing (เอง, อิง) = แห่ง, ของ
		หฺรุ			- ru (รุ) = ต้นสน, ไม้สน
		มาหงันเอ็งหฺรุ			- คาไม้สน (ซึ่งเนื้อแน่นและ แข็งมาก)
		กุดา			- kuda (กุดา) - กล่าวมาแล้ว
		สำหรับ			- sari (ซารี) = ดอกไม้
		กัันตะหฺรา			- keutera (เก้นเต้อะรา) = ดอกไม้ชนิดหนึ่ง เข้าใจว่า กรรณิการ์
		สำหรับกัันตะหฺรา			- ดอกกรรณิการ์
		ระมายา			- remaja (เร้อะมายา) = เป็น หนุ่มเป็นสาว, หนุ่ม หรือสาว, วัยรุ่น

ทรงนามมีสาทรังปะรังตี บันหยักส์มาหรั้ง
ฤทธิธณ = มีชื่อว่า "ท่านมีสาทรังรัก" เป็น
หนี (หัวหน้าชุมนุม) และเป็นที่รักที่นิยมของ
ใคร ๆ ทั้งมีฤทธิเดชด้วย"

ระเค้นคาหยนพระวงศา ผลัดชื่อฤทธาระมา
หงน (หงัน) = เจ้าชายคาหยน (ผู้ละม่อมละไม)
เปลี่ยนชื่อเป็น "คุณฤทธา (ม้า) ขนชั้น"

ตำมะหงง ชื่อ (ฤทธา) สุหรันตากา = ตำ-
มะหงงเปลี่ยนชื่อเป็น "คุณฤทธา (ม้า) ซึ่งเป็น
นักรบอย่างกล้าหาญ"

ปุนตาชื่อ (ฤทธา) ทาระมาหงัน = ปุนตา
เปลี่ยนชื่อเป็น คุณฤทธา (ม้า) บินเก่ง

ยะรุตะพีเลียงพระทรงธรรม ชื่อมาหงันเอง
ทรูฤทธา = ยะรุตะพีเลียงของพระองค์ เปลี่ยน
ชื่อเป็น คุณฤทธา (ม้า) คาไม้สน (คือเข้มแข็ง)

อันกะระตาหลาพีเลียงนี้ ชื่อฤทธาสำหรับกัน-
ตะหระ = กะระตาทนาผู้เป็นพีเลียง เปลี่ยนชื่อ
เป็น "คุณฤทธา (ม้า) (คอก) กรรมธิการ"

ประสันตาชื่อฤทธาระมาธา = ประสันตา
เปลี่ยนชื่อเป็น คุณฤทธา (ม้า) วยรัน □

(ต่อจากหน้า 40)

มอการศึกษาของไทยในปัจจุบัน

ลัทธนมความเชื่อว่า "ข้าไม่ได้ขอร้องให้ข้า
เกิดมา ข้าต้องหาคำตอบว่าข้าเป็นใคร มาจากไหน
คนอื่นไม่เกี่ยว ข้ามีอิสระเสรีเต็มที่"

เมื่อลัทธินี้แพร่ออกมา ก็เกิดมีคนไว้ฝัมายแบบ
ฮิปปี มีคนเดินแก้ผ้า แปลกประหลาดพิศดาร เพราะ
"ข้าไม่แคร์ใคร ข้าไม่ได้ขอร้องให้ข้าเกิดมา เรื่องของข้า
คนอื่นไม่เกี่ยว"

ก็เสรีสมชื่อ

เมืองไทยมีเกร้อแล้ว

แต่จะเป็นเพราะอ่าน ปรัชญา นี้มาหรือ เอาอย่าง—
คาราภาพนธ์ หรือเอาอย่างใครก็มีอาจทราบได้แน่ชัด
เมื่อว่ามาถึงตรงนี้ ผู้อ่านคงจะตั้งคำถามว่า
"ถ้ากระนั้น การศึกษาของเราทุกวันนี้ เป็นไป
ตามปรัชญาใดบ้าง"

คำตอบก็คือ "ทุกปรัชญาที่มีในโลกมามีอิทธิพล
ต่อการศึกษาของเราทั้งนั้น อย่างละอันพันละน้อย"

เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาของไทย อย่าง
ประหลาด

จะโดยบังเอิญ หรือเราจงใจนำมาใช้ก็เหลือเถาคอีก
เช่นกัน

เมื่อผสมผสานกัน หากที่แน่นอนมิได้เช่นกัน จึงทำให้
เกิดความไม่แน่นอนขึ้นในเรื่องการศึกษาของไทย

นั่นคือ เราไม่รู้แน่ชัดว่า "การศึกษาคืออะไร"
รวนเร

เป็นเช่นนั้นมานานแล้ว แต่ไม่มีใครสนใจคิดกัน
เพิ่งจะมาเอะอะโวยวายกันเมื่อ "โดนเด็กตอนทอง
นแหละ"

นแหละคือภาพของการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ใน
สายตาของผู้เขียน □